

ΣΑ142 Προσκυνήματα και προσκυνηματική τέχνη στο Βυζάντιο

Το προσκυνηματικό ταξίδι:

Χερσαίες και θαλάσσιες οδοί

Ενδιάμεσοι σταθμοί

Κίνδυνοι

Η παραμονή των προσκυνητών στον τελικό προορισμό

Βασιλική Γκολφινοπούλου

1561201500040

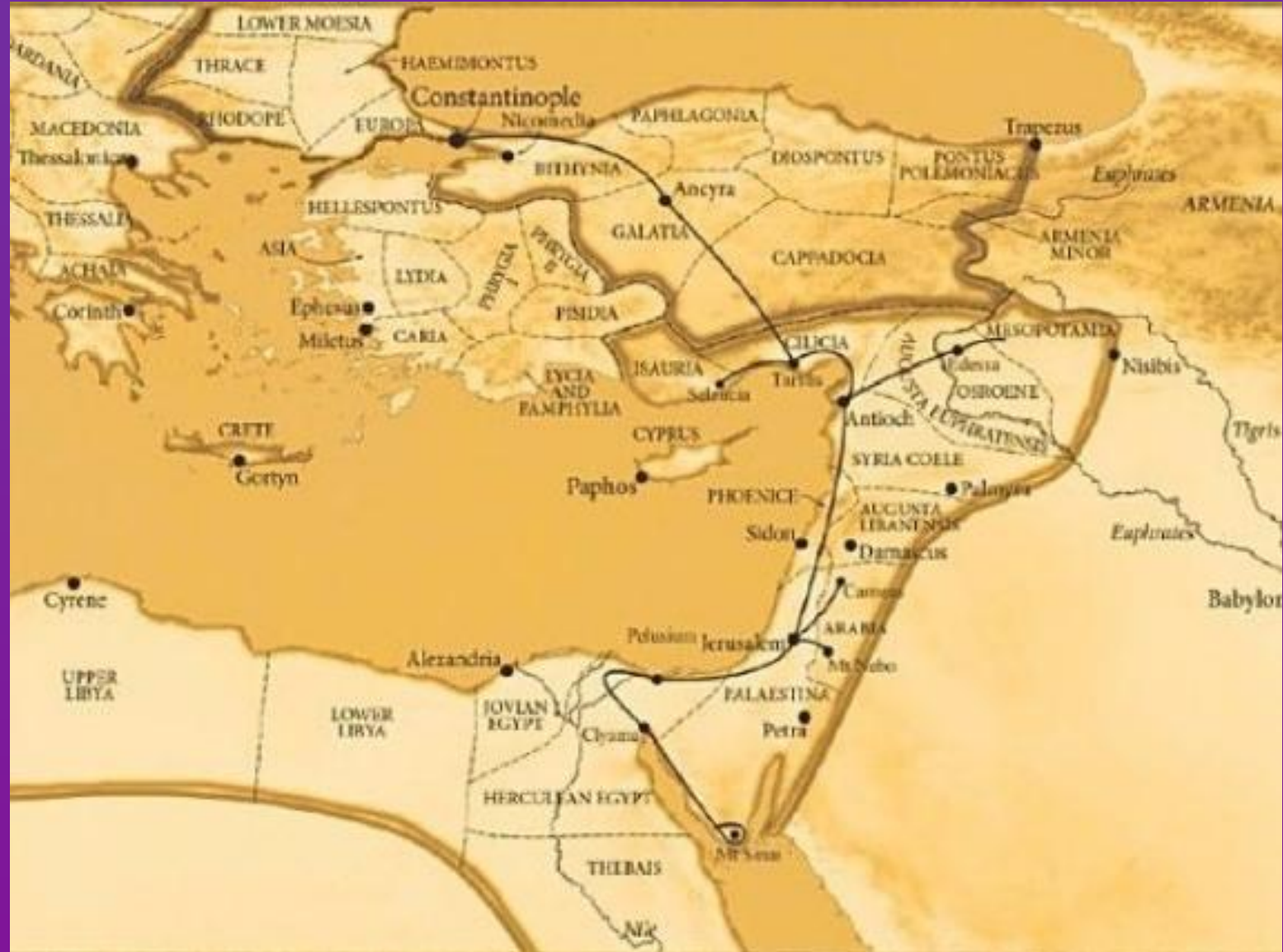

Τι αποτελεί “προσκυνηματικό ταξίδι”;

- Ως προς τον προορισμό:
 - α) Ναοί και μονές όπου φυλάσσονται λείψανα και κάθε είδους ιερά αντικείμενα, τα οποία αποτελούν και το σημείο ενδιαφέροντος
 - β) Τόποι που έχουν αγιαστεί μέσα από την Θεϊκή παρουσία, χωρίς αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, όπως τα μέρη στα οποία έζησε ο Ιησούς και απλά μοναστήρια
 - γ) Άγιοι άνθρωποι με διάφορες ταυτότητες και ιδιότητες
- Ως προς το υποκείμενο:
Πολυσυλλεκτικότητα: Άποροι και εύποροι, λαϊκοί και κληρικοί, αγγελιοφόροι, μετανοούντες, κ.α.
- Ως προς τον χρόνο και την επανάληψη της δράσης:
Ημερήσια, πολυήμερη, πολύμηνη, πολυετής, μόνιμη ταυτότητα
Συχνή, ετήσια, μοναδική

Η διαδρομή που ακολούθησε η Εγερία, με αφετηρία την Κωνσταντινούπολη, αποτελούσε την πεπατημένη οδό για τους προσκυνητές της εποχής (4^{ος} αι.)

Many stretches of the boundaries shown are only approximate. The provincial boundaries within Britain are unknown.

Diocese of Britanniae comprises 4 provinces, Galliae 8, Viennensis 7, Hispaniae 6, Africa 7, Italia 12, Pannoniae 7, Maesiae 11, Thracia 6, Asiana 9, Pontica 7, Oriens 16.

Map 2. Roman Empire of Diocletian and Constantine.

Map 1. Late Antique Eurasia.

Map 3. Late Antique Western Europe.

Όνος και ίππος: Βασικό
στοιχείο σε κάθε είδους
μετακινήσεις

Map 4. Late Antique Near East.

- Καταλύματα:
 - α) Ιδιωτικά
 - Κρατικά
 - Εκκλησιαστικά
 - β) Φιλανθρωπικά
 - Επί πληρωμή
 - γ) Θρησκευτικό κριτήριο
 - Εθνικό κριτήριο

ΠΡΟΤΕΡΑ
 ἀφ' ἀόμου εἰκοθὴ · ἐπίδλυ μὲν ἰαὶν ἄλυστρον · λαμψὸν σίδε-
 ρον · λιπαρὸν κροχίνον καὶ φαλακρίσιον · διαλείπειν τὸ εὖ-
 μαι ἀποδύσειν ἄρωματὶ γλυκίῳ · ὅτι καὶ ἄριστον · ὅτι τὴν
 εὐφροσύνην ἐπιφέρει · ἢ τὸν λίσσον ἄρωματὶ μαλινῶν γαλ-
 κτῶν ἀρωματῶν ἀόμουτος · εἰς τὴν ἄνω οἶνον ἀρωματῶν ἐπι-
 ποῦται μὲν ἄριστον · εἰς σφύλλον ἄρωματῶν ἄριστον · καὶ σφί-
 σον καὶ κίρκον ἐπιποῦται ἄριστον · ἀποδύσειν τὸν ἄρωματῶν
 ἐπιποῦται ἄριστον ἢ μίαν ἄριστον · εἰς τὸν ἐπιποῦται ἄριστον · μέλι
 οἶνον ἄριστον · εἰς τὸν ἐπιποῦται ἄριστον · ἀποδύσειν τὸν ἄρωματῶν

ποῦται ἄριστον ἢ μίαν ἄριστον · ἀποδύσειν τὸν ἄρωματῶν · εἰς τὸν
 ἐπιποῦται ἄριστον ἢ μίαν ἄριστον · ἀποδύσειν τὸν ἄρωματῶν · ἀλλὰ τὸν
 ποῦται ἄριστον ἢ μίαν ἄριστον · ἀποδύσειν τὸν ἄρωματῶν καὶ τὸν
 λι · καὶ τὸν ἄριστον ἢ μίαν ἄριστον · ἀποδύσειν τὸν ἄρωματῶν · μέλι
 οἶνον ἄριστον · ἀλλὰ τὸν ἄριστον · ἢ τὸν ἄριστον ἢ μίαν ἄριστον

Σχέδιο από τον κώδικα Parisinus
 Graecus όπου απεικονίζεται
 ἄλογο που υποφέρει από
 εξάντληση

Figure 5.1 A horse suffering from exhaustion, *Parisinus graecus* 2244, f. 3v

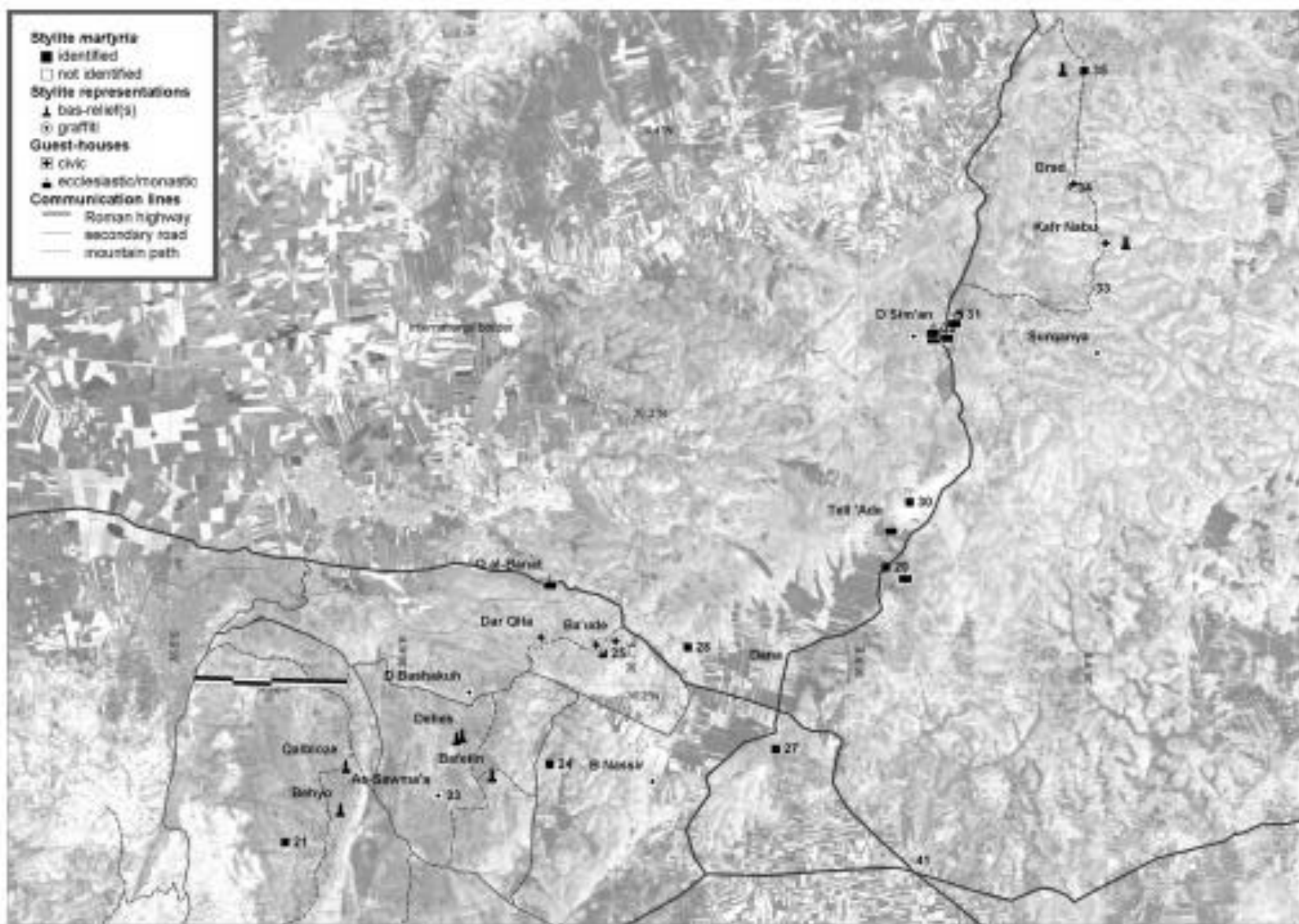

Fig. 12 The North Syrian Limestone Massif; stylite martyria, stylite representations, guest houses and communication lines.

Κίνδυνοι

- Στην ξηρά:

Προβλήματα μεταφοράς-υποζυγίων
Καιρικές συνθήκες
Πολιτική κατάσταση
Ληστές
Επιδρομείς

- Στην θάλασσα:

Έλλειψη ιατρικής φροντίδας
Τεχνικά προβλήματα
Καιρικές συνθήκες
Πειρατές
Δεισιδαιμονία και εκμετάλλευση από τα πληρώματα

- Πρωτόγνωρη κατάσταση

Κοινωνικά

Πολιτισμικά

Θρησκευτικά

Βιβλιογραφία:

1. R. Greenfield, "Drawn to the Blazing Beacon: Visitors and Pilgrims to the Living Holy Man and the Case of Lazaros of Mount Galesion", *Dumbarton Oaks Papers*, Vol. 56, Dumbarton Oaks, Trustees for Harvard University, 2002
2. T. O'Loughlin, "Palestine in the Aftermath of the Arab Conquest : The Earliest Latin Account", *The Holy Land, Holy Lands, and Christian History* 36, University of Wales, Lampete, 2000
3. E. Hunt, "The Itinerary of Egeria: Reliving the Bible in Fourth-Century Palestine" *Studies in Church History* 36, *Papers read at the 1998 Summer Meeting and the 1999 Winter Meeting of the Ecclesiastical History Society* , ed. R. N. Swanson, Woodbridge/Rochester, 2000
4. D. Seve, "A Pilgrim's Self-Identification: Sixth- and Seventh-Century Lead Pilgrim Flasks from the Holy Land", *Diogenes* 4, 2016
5. A. McGowan, Paul F. Bradshaw, *The Pilgrimage of Egeria: A New Translation of the Itinerarium Egeriae with Introduction and Commentary*, Liturgical Press Academic, 2018
6. E. Williams "Trade and Commercial Activity in the Byzantine and Early Islamic Middle East.", *Heilbrunn Timeline of Art History*, The Metropolitan Museum of Art, New York, 2000
7. A. McCabe, *Travel in the Byzantine World: Papers from the Thirty-Fourth Spring Symposium of Byzantine Studies*, Birmingham, ed. Ruth Macrides, Routledge, New York 2000
8. O. R. Constable, G. T. Dennis, *The Crusades from the Perspective of Byzantium and the Muslim World*, ed. A. E. Laiou, R. P. Mottahedeh, Dumbarton Oaks Research Library and Collection, 2001
9. P. Niewohner, *The Archaeology of Byzantine Anatolia: From the End of Late Antiquity until the Coming of the Turks*, Oxford University Press, 2017